

Androvics néni könyvei

Könyvet a puszta diákoknak!

Özv. Androvics Sándorné

Keszthely

AJÁNDÉKA

Hatvan könyvbe ragasztották be Kisteleken Androvics néni nevével a címkét.

A termelőszövetkezeti parasztság hetilapja, a Szabad Föld, mozgalmat indított a pusztai, tanyai diákok érdekében. A mozgalom neve célkitűzését is megmondja: Könyvet a pusztai diákoknak! A közelmúltban szép kis névsort adott közre a lap, felsorolva, melyik iskola mennyi könyvhöz jutott társadalmi összefogás útján. A napi jelentésnek is beillő összesítés szerint 16 ezer 161 kötet jutott így el azokba az iskolákba, vagy diákokhoz, ahol könyvre a legnagyobb szükség volt. Pénzben is kifejezhető értékük: 425 ezer 275 forintból és 50 fillérről van szó. De csak a könyvek értéke fejezhető ki forintokkal, a társadalmi összefogás mérésére most sem jó műszer a pénz. Ki tudná közös nevezőre hozni például a barcsi Vörös Csillag Tsz, a vasutasok szakosztályát, a Herbárium gyógynövényforgalmazó vállalat, a posta központi hírlapiroda dolgozóinak vagy egy-egy brigádnak igyekezetét, ha nem tudjuk, hány megbízhatóan jó helyre adhatták volna még megtakarított forintjaikat. Azért őket emlegetjük most, mert az 5 könyvvel jutottak el a mórakalmi általános iskolába. Kétszázharmincnyolc kötet.

Megyéni iskolái közül Hódmezővásárhelyre és Kistelekre jött még csomag, tele könyvekkel. Kisteleken 260 kötetbe ragasztották be a galambbal díszített kis cédulát, hogy bárki kézbe veszi, tudja, honnan való. Van közöttük olyan is, ami egyenesen a nyomdából jött, nyomdászok ajándékként, de jött Keszthelyről is. Nem vállalat adta, nem szövetkezet, nem szocialista brigád, hanem Androvics Sándorné.

Nem tudták a diákok, ki az ajándékozó, hiszen csak a könyvet küldte, magáról egy szót se mondott. Levelet írtak, köszönő, szép levelet, ebben érdeklődtek. Megtudták a választásból, egyedül él, férje mozgalmi ember volt, ő is, férje is szerette a könyveket. Azok közt akarta szétosztani gyűjteményét, akik legnagyobb hasznát veszik. Így jöttek a könyvek Keszthelyről Kistelekre. Jó helyre jöttek.

helyről Kistelekre. Jó helyre jöttek.

Dicsérni való jó szándék szülte ezt a mozgalmat. Igaz, a közelmúltban írtunk is róla, sok pénzt áldoz az állam iskolai könyvtáraink fejlesztésére. Inkább örülhetünk is annak, hogy gyorsabban szaporodik a könyvre éhes diákok száma, mint ahogy a könyvet adni tudjuk, és közöttük sok olyan van, aki eddig sok kilométerre messzi esett minden tudományok forrásától. Ha most olvashatja azt a könyvet, amit az állami gondoskodás mondjuk két év múlva tudott volna csak kezébe adni, ki tudja szavakkal megfogalmazni a nyereséget? Hány gyermek köszönheti majd — vagy már most — ennek a mozgalomnak, hogy nem azt, hanem ezt a pályát választotta? Tíz-hatezer kötet ságát nem lehet számon tartani.

H. D.

Foszforit-lelőhely

Az Aral-tengertől északnyugatra levő kazahsztáni foszforit-lelőhelyeken megkezdtek az első bányafeltárást. Külszíni fejtéssel termelik majd ki ezt az ásványt, s közvetlenül a bányák mellett dúsítóüzemet létesítenek.

Az itt levő foszforitkészleteket kétféle tonnára becsülik. Kiaknázása hosszú idő óta húzódik vízhiány miatt. Végül leküzdötték ezt az akadályt, a hidrológusok nagy, föld alatti vízkészleteket fedeztek fel.

„Skoda”-export

A csehszlovákiai Skoda Művekben gyártott gépekkel és berendezésekkel szerelték fel a bulgáriai Dimitrovóban és Ruszében épült hőerőműveket. Ezen kívül több víziergetikai létesítményt, köztük a Balkán-félsziget leghatalmasabb vízlépcsőrendszerét.

Az 1971-ben aláírt hosszú lejáratú megállapodás alapján a Skoda-vállalat trólibuszokat és villanymozdonyokat is szállít Bulgáriának. Ezekből ma már több mint 200 közlekedik a bolgár vasútvonalakon.

Róma istenei

A Gondolat Zsebkönyvek sorozatának első három darabját a múlt napokban mutatták be. A könyvesboltokba került már a negyedik kötet is. Kéki Béla Az írás története című műve, Hasonlóképpen az előzőkhez ezt a kötetet is nagyon gazdagon illusztrálják színes képek, rajzok, amelyek az írás kialakulásának, variációinak különösen érdekes példái mutatják be.

Ugyancsak a Gondolat Kiadónál jelent meg Hahn István Róma istenei című kis kötete, az Európai Antológia sorozatban — amelynek egyéb kötetéhez hasonlóan — ez a könyv is nagyon sok eredeti dokumentum segítségével mutatja be a római vallás színes és gazdag világát. (MTI)

Meteorológiai kislexikon

A magaslégtér kutatása

Meteorológiai állomások tízezreire mérik a légkör fizikai állapotjelzőit a talaj felett 2 méter magasságban. A légköri folyamatoknak azonban *térbeli kiterjedése, magassága* is van, a fizikai folyamatok a térben játszódhatnak le. A légkör magasabb rétegeiben végbemenő folyamatok, fizikai tulajdonságok ismerete a közvetlen gyakorlati életet (előrejelzés, jégeső elhárítása, közlekedés) szolgálja.

Legegyszerűbb „kutatási” módszer a *műszer nélküli megfigyelés*. A felhőzet alakja, nagysága, vonulási iránya, a légkör átlátszósága, párássága, színe, a lehulló csapadék alakja, szerkezete, a légköri elektromos jelenségek stb. sok hasznos adatot szolgáltatnak, de pontos mennyiségi és minőségi elemzésükre csak a műszeres mérések mellett kerülhet sor.

Az első műszeres megfigyelést Perier francia tudós végezte 1647-ben, a Puy de Dome-on (1667 m) mérte meg a légnyomást. Több mint száz évvel később kezdték az újabb, *magas hegységbe vezető mérőexpedíciók szervezését*. A légkömb feltalálásával nagy fordulat következett a magaslégtér kutatásában. A múlt század első éveiben szálltak fel az első *kutató léggömbök, kosárkban emberekkel, műszerekkel*.

1892-ben bocsátották fel az első olyan szabad léggömböt, „ballonszondát”, mely kosarában már nem ült ember, hanem *regisztráló műszert „meteorográfot”* vitt magával.

Mit tudnak mérni a meteorográfok? Bimétall hőmérővel a *hőmérsékletet*, aneroid barométerrel a *légnyomást* és hajszálas nedvességmérővel a *levegő nedvességtartalmát*. Az adatokat kormozott hengerre, vagy lemezre rajzolják. A léggömb ismert sebességgel emelkedik fel, s ha megméri különböző pillanatokban a léggömb magassági szögét, valamint az északi iránytól való eltérést, az adatokból ki tudják számítani a magasság *fújó szél irányát és sebességét*.

Az íróműszer 15–25 km magasságból, a ballon szétpukkanása után tér vissza,

ejtőernyő segítségével, leggyakrabban tíz, vagy száz kilométerre ért földet, s leggyakrabban csak a felbocsátás után hosszú idővel találják meg. Így a közvetlen felhasználhatóság követelményét nem teljesíthette. A hátrányok kiküszöbölésére 1894-ben hatalmas *sárkányok* bocsátották fel a műszereket, s a vékony acélhuzalon felszálló sárkányt 4–7 kilométeres magasság elérése után visszahúzták. 1898-ban már 17 állomásból álló „sárkányhálózat” működött az Egyesült Államokban.

1912-ben kezdték alkalmazni a *repülőgépeket*, a gépekre erősítették a meteorográfot. A repülőgépes felszállások irányíthatóak voltak, s az első világháború után segítségükkel már rendszeres magassági, időjárási térképek készültek.

Magyarországon 1925. május 14-én emelkedett először magassági légtérkutató repülőgép a levegőbe, a szegegyi repülőtérről. Budapesten csak 10 évvel később kezdődtek a rendszeres mérések.

A léggömbök, sárkányok, a repülőgépes felszállások veszélyeit, hátrányait a *„rádiószonda”* küszöbölte ki. Az első 1927-ben a svájci Bureau bocsátotta fel. A rádiószonda annyiban különbözik a ballonszondától, hogy tartalmaz egy berendezést, mely a mérési eredményeket rádióan adható jelekké alakítja át, s hogy a Magyar Meteorológiai Szolgálat rendelkezik olyan készülékkel, mellyel a földi vevőhöz a magaslégtérben mért adatokat. Ma lelt naponta többször felhívják a rádiószondák felszállási magassága eléri a 25–30 km-t.

Magyarországon két helyen végeznek rádiószondás

méréseket. Budapest mellett Szeged azért kapta ezt a feladatot, hogy adataival a balkáni, közép-keleti országok felé tartó légiforgalmat segítsék. Szegeden naponta kétszer, 0 és 12 óra között bocsátanak fel rádiószondát a repülőtérről melletti meteorológiai obszervatóriumból.

Ennél nagyobb magasságokat csak a *„rakétaszondák”* érhetnek el, melyek alkalmazását légtérkutatói célokra a II. világháború végén kezdték meg. A rakétával felbocsátott műszertartály kb. 100 km magasságban válik el a rakétától, s az ejtőernyővel való leereszkedés közben végzi a méréseket.

Napjainkban már a „meteorológiai mesterséges holdakkal” kapott információkat is közvetlenül felhasználja a meteorológus. Európában nagyságú területéről, vagy akár egy teljes féltekéről adott fekete-fehér, színes, vagy hőérzékeny, infravörös technikával készült felvételek naponta többször tájékoztatnak a légkör felhőzettségéről, hőmérsékleti viszonyairól. Az időbeni eltolódással készült felvételeken az időjárási képződmények elmozdulását lehet megfigyelni, illetve előre kiszámítani. Az Egyesült Államokban a meteorológiai mesterséges holdak egyik legfontosabb feladata a hurrikánok felfedezése és nyomon követése.

Bizonyára kevesen tudják, hogy a Magyar Meteorológiai Szolgálat rendelkezik olyan készülékkel, mellyel a mesterséges holdak felvételek naponta többször felhívják a rádiószondák felszállási magassága eléri a 25–30 km-t. Magyarországon két helyen végeznek rádiószondás

Boros József

Lézer levéltáros

A jövő legjobb adattárolási módjának a lézerrugós segítségével készített miként az eredeti ábra is vizsgálható. Ez a rendszer új típusú archívumok, könyvek és művelési rendszert. Ez nemcsak kettős számrendszerű kódolt teszi lehetővé.

felvételek készítésére ad lehetőséget, hanem szükség esetén az eredeti ábra is vizsgálható.

Ez a rendszer új típusú archívumok, könyvek és művelési rendszert. Ez nemcsak kettős számrendszerű kódolt teszi lehetővé.

FEKETE GYULA

A fiú meg a katonák

19.

— Kiket?...

— Hát én csak egyet láttam. Azt mondták, nyilas volt. Hazaáruló, azt mondták. Maguk is tudják, hogy van az, beszélnek ilyenkor mindenfelé. Ha akasztás van.

— Hol láttad?

— Hát Pesten. Az utcán. Lámpavasra akasztották. Volt pedig fa is ottan, de nem arra akasztották, hanem lámpavasra...

Egy pillanatig gondolkodott, mondja-e ezeknek hogy a köteleket szeretted volna megszerezni. Aztán megsemm mondta.

— És miért? Miért akasztották fel?

— En azt nem tudhatom. Ugye, nyilas volt. Hazaáruló, ilyeneket beszéltek. Ott volt a rengeteg ember... meg még asszonyok is, de rengetegen. Aztán csak kiabáltak, hogy: húzd meg!, húzd meg!...

— Kommunisták, mi?

— Biztosan komonisták. Mindenki komonista most. Odaát. A plágátokon is mindenütt az van kiírva, hogy a Magyar Kommunista Párt.

— Hát ez az — mondta egy kopaszodó, kóvér nyilas. — Látjátok, ez az.

S fenyegető hangon a tiszt: — De aztán ne hazudoz itt nekünk, hallod-e!

— En nem hazudozok. Ez valóság, bizony isten. Kiabáltak, hogy húzd meg, húzd meg.

— Te is kiabáltál, mi?

— En igazán nem. De bizony isten, én nem. Pedig kiabált. De ha bevallaná ezeknek, még csakugyan felakasztanák.

— A zsidók kiabáltak, mi?

— Háát... En, ugye, azt nem tudom. De nemigen csak zsidók. Azt nem lehet mondani, hogy csak zsidók.

A karszalagos tiszt elnyomta a cigarettáját, s hirtelen, összehúzott szemmel, azt kérdezte:

— Te gyerek. Mit kerestél te Pesten egyáltalán? Hogy kerültél te Pestre?

— En?... A németet kerestem.

— Azt hazudtat, te csirkefogó, Németországba menekült...

— Magda igen. De én Mari németet kerestem. Márta német is ott lakik különben, Pesten valahol, iskolába jár, az egyetemre. De őneki nem tudtam a címét. Csak a Mari németet tudtam, Magda írta fel. De aztán őtet se leltem már odahaza. Marit. Ő meg valami zászlóssal menekült, azt mondták.

— Hány nénéd van neked?

— Nekem hat. Testvérek vagyunk mink, a többi mind lány lett.

Nevettek.

— Nem vagy te cigány, te?

— Nem én. Református.

Ezen is mosolygott a tiszt. Aztán megint szigorúra váltott a hangja:

— Egyszóval, mik vannak azokon a... plakátokon?... Tudsz te olvasni egyáltalán?

— Persze hogy tudok. Olvasásból kettesem volt nekem.

— Miket írtak a plakátra a komonisták?

— Miket?... Hát, hogy gyűlés lesz, meg szabadság, meg ilyesmiket. Meg hogy földet osztanak.

— Kiknek? A zsidóknak?

Ezt a nyilas kérdezte, aki bekísérte az irodára.

— Lehetséges. Lehetséges, hogy a zsidóknak, én, ugye, azt nem tudhatom. Bár nemigen csak a zsidóknak... itt se igen van, a faluban, annyit zsidó, mert itt is kidobolták... tegnapelőtt vagy mikor. Hogy földreform lesz, csak még hadműveleti terület. De utána lehet írni, ha megjön a rendelet, azt dobolták.

— Itt dobolták?

— Itt hát. A község háza előtt. Meg a templomnál is.

— Ilyesmivel aztán megbolondították a népet — mondta a legidősebb, a kopaszodó. — Nekünk is kellett volna ezzel kezdeni, rögtön az elején. Nesztek, a nagybirtok a tiétek. Felosztani mind. Ötszáz vagy ezer holdon felül, mind.

Ebből parázs veszekedés támadt.

— Mi a magántulajdon alapján állunk, vagy nem?

— Ohó, testvérem, a programban is benne van! A nagybirtok benne van!

— Most a győzelem a program!

— Ez az! Epp ez az!

— Testvérek, hagyjátok ezt a fenébe, nem fogjuk itt eldönteni. Ez sokkal bonyolultabb ügy... A zsidóbirtokokat elvettük, nem igaz? De a parasztnak minden kéne.

— Persze, hogy minden kéne. A plutokratáknak meg a zsidóknak is minden kell!

— Testvérek, elég! Befejezzük!...

A karszalagos tiszt most már kiabált. Aztán lecsendesedve feléje biccentett, és kellemetlen hangon mondta:

— Nagy csirkefogó vagy te. Megérdemelnél a seggedre most rögtön huszonötöt, de meg is kaphatod, ha nem tanulod meg, mi a tisztesség. No, takarodj a szemem elől! Azt a tetves sapkát meg hajintsátok be a kályhába. Mert amint a mellékelt ábra mutatja... elítelve bennünket is.

(Folytatjuk.)